

J. V. SNELLMAN KUVANVEISTÄJÄ JOHANNES TAKASEN SILMIN

Kuvaohjelmassa esiintyvien kuvien tekstit ja kuvatiedot esiintymisjärjestyksessään. Kuvatiedot ovat hakasulkeissa ja niistä ilmenee Kuopion taidemuseon käyttämien valokuvien oikeuksien haltijat.

Ruutu 1

Teksti:

J. V. Snellman kuvanveistäjä Johannes Takasen silmin

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004.]

Ruutu 2

Teksti:

Johannes Takanen (1849-1885) oli ensimmäisiä suoraan kansan keskuudesta nousseita kuvanveistäjiämme. Hän syntyi Virolahdella.

16-vuotiaana tämä luonnonlahjakkuus lähetettiin viipurilaisten taiteenystävien tuella Helsinkiin opiskelemaan kuvanveistoa.

[Kuva: Johannes Takanen noin 20 -vuotiaana. Valokuva: Kuvataiteen keskusarkisto.]

Ruutu 3

Teksti:

Opinnot jatkuivat 1867 Kööpenhaminassa, ja vuonna 1873 Takanen muutti Roomaan, jossa hän työskenteli kuolemaansa saakka.

Italiassa hänestä kehittyi taitava marmorin käsittelijä. Hänen veistotyyliään hallitsi ajalle tyypillinen idealisoiva klassismi.

[Kuva: Johannes Takasen hauta Roomassa. Valokuva: Aija Jaatinen/ Kuopion taidemuseo.]

Ruutu 4

Teksti:

Takasen tuotanto käsittää noin 100 teosta, joista suurin osa on muotokuvia.

Tunnettuja ovat myös sensuellit naisveistokset: kalevalainen *Aino, merelle katsova* (1876), raamatullinen *Rebekka kaivolla* (1877) ja antiikin tarun *Andromeda, kallioon kahlehdittu* (1882).

Näistä Rebekka levisi tuhansina kopiona suomalaiskoteihin.

[Kuvat: 1. Johannes Takanen: Aino, merelle katsova, 1876. Kipsi kopio. Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen kokoelma/ Kuopion taidemuseo. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion taidemuseo. 2. Johannes Takanen: Rebekka kaivolla, 1877. Kipsi kopio. Yksityiskokoelma. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion taidemuseo.]

Ruutu 5

Teksti: Takasen ainoaksi julkiseksi veistokseksi on jäänyt vuonna 1884 valmistunut J. V. Snellmanin rintakuva Kuopiossa. Samana vuonna Takanen voitti maamme ensimmäisen julkisen muistomerkkilpailun Aleksanteri II patsaasta Helsingin Senaatintorilla, jonka kuitenkin toteutti kuvanveistäjä Walter Runeberg Takasen kuoltua kesken hankkeen. Hän ei myöskään ehtinyt nähdä Snellmanin rintakuvaa sijoituspaikallaan.

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004.]

Ruutu 6

Teksti: Kuopion patsasta vanhempia Snellman-muotokuvia

[Kuvanauha ruutujen 7 ja 8 kuvista]

Ruutu 7

Kuvatestit ja kuvatiedot:

Tunteaton: Snellmanin muotokuva. Valokuva maalauksesta. J. V. Snellmanin kotimuseo Kuopio.

2. Maria Röhl: J. V. Snellman, 1840. Painokuva. Originaali piirroksen omistaa Kungliga Biblioteket, Tukholma. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto.

3. Oskar Nylander: J. V. Snellman, 1847, öljymaalauk. Pohjalainen valtuuskunta. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto.

4. C. E. Sjöstrand: J. V. Snellman, 1869, kipsi. Pohjalainen valtuuskunta. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto.

Ruutu 8

Kuvatiedot ja kuvatestit:

E. J. Löfgren: J. V. Snellman, 1869, öljymaalauk. Pohjalainen valtuuskunta. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto 1991.

Bernhard Reinhold: J. V. Snellman, 1973, leikattu siluetti. Valokuva: Museovirasto.

Bernhard Reinhold: J. V. Snellman, 1974, öljymaalauk. Pohjalainen valtuuskunta. Valokuva: Matti Ruotsalainen.

A. Tawaststjerna: J. V. Snellman, 1883, kipsireliefi, 48 cm. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.

Ruutu 9

Teksti:

[otsikko] Takasen työskentely alkaa. Valtiomiehen ja kuvanveistäjän kohtaaminen

Vuonna 1879 Takanen sai tehtäväkseen J. V. Snellmanin muotokuvan veistämisen Eliel Aspelinin aloitteesta. Tämän mielestä Takasen oli korkea aika päästä kuvaamaan yksi suurmiehistämme. Työ tapahtui Snellmanin kotona Helsingissä.

[Kuvat: 1. J. V. Snellman, teräspiirros. Kuvassa teksti: Stich u. Druck v. Th. u. A. Weger Leipzig. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto. 2. Johannes Takanen noin 34-vuotiaana. Valokuva: Kuvataiteen keskusarkisto.]

Ruutu 10

Teksti:

Valmistunutta rintakuvaa pidettiin onnistuneena ja Snellmania enemmän yksityishenkilönä ja lempeänä vanhuksena kuin valtiomiehenä kuvaavana.

”Kuinka lieneekään, tuli teos, joka yhtä hienosti kuin elävästi kuvaa tieteellisen totuuden etsinnässä ja jaloimpien päämäärien edestä kestetyissä taisteluissa jalostuneet kasvot, kuvatun henkilön ja taiteilijan arvoiseksi.” (Eliel Aspelin 1888)

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellman, 1879, kipsi. Kuva: T. Syrjänen, Suomen kansallismuseo.]

Ruutu 11

Teksti:

Heti Snellmanin kuoleman jälkeen vuonna 1881 Kuopiossa heräsi ajatus ”muistopatsaan pystyttämistä J. V. Snellmanille siinä kaupungissa, jossa hän oli alottanut ikimuistettavan sankarityönsä Suomen kansan herättämiseksi.” (Eliel Aspelin 1888)

Muistopatsas tilattiin Takaselta ja sijoituspaikaksi valittiin Kustaa Aadolfin tori Kuopiossa. Hanke rahoitettiin arpajaisilla ja keräyksillä neljän vuoden aikana.

Kuvateksti:

Mahdollisesti Wilhelm von Wrightin akvarelli Kustaan torin itälaidalta 1820- ja 1830-lukujen vaiheilta. Punaisessa talossa vasemmalla oli yläalkeiskoulu vuosina 1844-62, jonka rehtorina Snellman toimi 1843-49.

[Kuva: (Mahdollisesti Wilhelm von Wright): Kustaan torin itälaita 1820-1830-lukujen vaiheilla, akvarelli. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion taidemuseo.]

Ruutu 12

Teksti:

Samanaikaisesti Kuopion patsashankkeen kanssa Takanen teki Roomassa Snellmanin marmorisen muotokuvan Pohjalaisen Osakunnan tilauksesta. Se kuitenkin takavarikoitiin Italiassa veroepäselvyyksien takia vuonna 1885. Tämän seurauksena Takanen veisti uuden kappaleen. Molemmat päätyivät lopulta Suomeen.

[Kuvat: 1. Johannes Takanen: J. V. Snellman, 1885, marmori, Helsingin yliopisto. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto. 2. Johannes Takanen: J. V. Snellman, 1885, marmori, Pohjalainen valtuuskunta. Valokuva: Museoviraston historiallinen kuva-arkisto.]

Ruutu 13

Teksti:

Kuopioon tilatun veistoksen kipsimalli valmistui 1884 ja se valettiin C. Nellin valimossa Roomassa 1885. Teos paljastettiin 3.7.1886. Samalla Kustaan torin uudeksi nimeksi tuli Snellmanin puisto.

[Kuvat: 1. Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuvakuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004. 2. Ilmakuva Snellmanin puistosta. Valokuva: Helena Björk/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto 1995.]

Ruutu 14

Teksti:

Jalustan suunnittelivat arkkitehdit Sebastian Gripenberg ja I. G. Clason. Sen toteuttivat kuopiolaiset kivityömiehet Antti Pulkkinen ja Karl Hämäläinen.

Jalustan graniitti on peräisin Kehvon Haapalahdesta (nykyistä Siilinjärveä).

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Kari Jämsén/ Kuopion taidemuseo.]

Ruutu 15

Teksti:

Patsaan paljastusjuhlassa 3.7.1886 kauppaneuvos Gust. Ranin piti puheen ja luovutti patsastoimikunnan edustajana patsaan Kuopion kaupungille.

Uusi Suomi uutisoi:

”3.7. paljastettiin Kuopiossa Juhana Wilhelm Snellmanin kuvapatsas. Siihen yhtyi koko kansamme kunnianosoitukseen sille miehelle joka laski vankan, periaatteellisen pohjan suomalaisuuden kehittymiselle. Snellmanin suurta henkeä kunnioittaessaan kansa pitää kunniaa parhaita mitä sen omassa hengessä on, siten virkistäen itsenäistä olemustaan ja kartuttaen voimiaan vastaisia vaiheita varten.”

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Victor Barsokevitsch 1887/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 16

Teksti:

Snellmanin patsas on Kuopion ensimmäinen ja samalla koko Sisä-Suomen vanhin julkinen taideteos. Samana vuonna paljastettiin New Yorkissa Vapauden patsas. Suomen ensimmäinen julkinen taideteos oli C. E. Sjöstrandin H. G. Porthanin patsas Turussa.

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Victor Barsokevitsch 1901/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 17

Teksti:

”Katse on rauhallinen ja vakava, hymy on huulilta haihtunut ja koko olennessa on jotain pysyvää ja ylevää, joka sopii semmoisen vainajan kovalle, jonka muisto ei ole satunnaisten tuttavien hoidettavana, vaan koko kansan.” (Eliel Aspelin 1888)

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi. Valokuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004.]

Ruutu 18

Teksti:

Vasemmassa kuvassa järjestetään patsaan kuvaamista 1900-luvun alussa. Taustalla Suomen Pankkia edeltänyt puurakennus, joka paloi 1908.

Oikeanpuoleisessa kuvassa tontti on jo tyhjä. Suomen Pankin rakennus valmistui Kauppakadun varteen 1912.

[Kuvat: 1. Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Victor Barsokevitsch/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto. 2. Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: M. L. Carstens/ Museoviraston historiallinen kuva-arkisto.]

Ruutu 19

Teksti:

Presidentti K. J. Ståhlberg vieraili Snellmanin patsaalla Snellmanin päivänä 12.5.1920.

[Valokuva: Lauri Marjanen 1920/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 20

Teksti:

Snellmanin puisto talvella vuonna 1924.

[Valokuva: Lauri Marjanen 1924/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 21

Teksti:

Erilaiset kunniakäynnit ja kokoontumiset Snellmanin patsaalla ovat kuuluneet vuosien varrella monen tapahtuman ohjelmaan.

[Kuva: XXIV kristillinen ylioppilaskokous Kuopiossa 1925. Kokoontuminen Snellmanin patsaalle. Valokuva: Axel Strandberg/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 22

Teksti:

Snellmanin patsas vuonna 1929. Oletettavasti koristelu liittyy Snellmanin päivän juhlallisuuksiin.

[Kuva: Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Victor Barsokevitsch 1929/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 23

Teksti:

Patsas talvi- ja kesäasussa 1920- ja 1930-lukujen taiteessa.

[Kuvat: 1. Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: Lauri Marjanen/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto. 2. Johannes Takanen: J. V. Snellmanin rintakuva, 1884/86, pronssi, 120 cm + 240 cm. Valokuva: E. Seijes/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 24

Teksti:

Kesä vuonna 1939.

[Valokuva: Lauri Marjanen 1939/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 25

Teksti:

Postikortti vuodelta 1955.

[Kuva: Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 26

Teksti:

Kuopion Isänmaallinen Seura on järjestänyt vuosittain kunniakäynnit patsaalla Snellmanin päivänä 12.5. Vasemmalla seppelettä laskemassa vuonna 1960 seuran puheenjohtaja Eero Hietakari ja varapuheenjohtaja Lauri Airaksinen, ja oikealla vuonna 1974 sihteeri Seppo Latvala ja rahastonhoitaja Onni Ritvanen.

[Valokuvat: 1. Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto. 2. Savon Sanomien kuva-arkisto.]

Ruutu 27

Teksti:

Kunniakäynti Snellmanin patsaalla 12.5. vuonna 1988.

[Valokuvat (2 kpl): Kari Jämsén/ Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto.]

Ruutu 28

Teksti:

Puisto kesällä 2004. Konservattori Elina Remsun mukaan patsaan Roomassa tehty valutyö on korkealaatuista, eikä puiston komistuksesta kulumia löydy. Pronssipintaan tarttuvasta kaupunkiliasta huolimatta hieno patina on kuitenkin nähtävissä.

[Valokuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004.]

Ruutu 29

Teksti:

Kuopion Snellman-patsas ei jäänyt viimeiseksi Snellmanin muotokuvaksi

[Kuvat:

1. Pekka Halonen: J. V. Snellman, 1893, öljymaalauk, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Valokuva: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkisto.
2. Robert Stigell: J. V. Snellman, 1901, kipsi. Valokuva: H. Malmgren/ Suomen kansallismuseo.
3. Eeva Ingman maalaamassa J. V. Snellmanin muotokuvaa vuonna 1908. Valokuva: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkisto.
4. Emil Wikström: J. V. Snellman, 1923, pronssi. Helsingin kaupunki. Valokuva: Matti Ruotsalainen.

Ruutu 30

Teksti:

Toteutus:

Mikko Pirinen

Marianna Huttunen

Kuopion taidemuseo 2006

Sitaatit: Eliel Aspelin: Johannes Takanen. Elämä ja teokset. Wikström & Kump. Helsinki. 1888.

[ei kuvaa]

Ruutu 31

Teksti:

Valokuvat

Victor Barsokevitsch

M. L. Carstens/ Museovirasto

Kari Jämsén

H. Malmgren/ Museovirasto

Lauri Marjanen

Hannu Miettinen

E. Seijes

Axel Strandberg

T. Syrjänen/ Suomen kansallismuseo

Aija Jaatinen

Matti Ruotsalainen

Arkistot:

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion taidemuseo

Kuvataiteen keskusarkisto

Museoviraston historian kuva-arkisto
Suomen Kansallismuseon arkisto
Suomen Kirjallisuuden Seuran arkisto

[Kuva: Snellmanin puisto. Valokuva: Hannu Miettinen/ Kuopion taidemuseo 2004.]